

BAŞKURT DİLİ ALFABESİ

Aa -Aa	Ӝӝ-	Йй - Yu	Ң -Nn	ҘҘ (?)	Һ һ -Hh	Ы ы - Iı
Бб - Bb	Ее - Ye ye	Кк- Kk	Оо - Oo	Тт - Tt	Цц - Ts	ь - Ses değeri yoktur.Sert okutur
Вв - Vv	Ӗӗ - Yö	Кк	Өө - (?)	Уу - Uu	Чч - Çç	Ээ - Ee
Гг - Gg	Жж - Jj	Лл - Ll	Пп - Pp	Үү (?)	Шш - Şş	Әә -E-e
Ғғ -Ğğ	Зз - Zz	Мм - Mm	Рр - Rr	Фф - Ff	Щщ - Şç	Юю - Yu
Дд - Dd	Ии - İi	Нн - Nn	Сс - Ss	Хх - Kh	Ь- Ses değeri yoktur. Yumuşak okutur	Яя - Ya

Başkurt-Türk Atasözlerinin Mukayesesi

A

1. Ағасак кан тамырза калмай.
Akacak kan damarda durmaz.
2. Ағас йәш сағында бөгөлә, ағасты йәшләй бөк.
Ağaç yaş iken eğilir.
3. Ағас ни тиклем бейек булһа ла, күккә олғашмай.
Ağaç ne kadar uzasa göğe ermez.
4. Ағас тамырзан, йорт нигеззән серей.
Her ağaç kökünden kurur (çürür).

В

1. Бай менән аралаш,ярлынан йырак тор.
Devletliye dokun geç,fukaradan sakın geç.
2. Байға йомарт булыуы еңел.
Zengine cömert olmak kolay.
3. Байзыкы булһа — котло булһын, ярлыныкы булһа —
кайзан алдың?
Zenginin olsa-hayırlı olsun,fakirin olsa-nereden aldın derler.
4. Байлык кешегә үз аяғы менән килмәй.
Devlet adama ayağıyla gelmez.

F

1. Гүзэл төрөнөп йөрөр, йәмһез күренеп йөрөр.
Güzel bürünür, çirkin görünür.
2. Гүзәлдәрзең язмышы яман.
Güzellerin talihi çirkin olur.
3. Фалим онотканды кәләм исләй.
Alim unutmuş, kaşem unutmamış.
4. Фашик кеше — һукыр кеше менән бер.
Aşığın gözü kördür (kör olur).
5. Фәмһез баш булмай.
Dertsiz baş (kul) olmaz.

Д - 3

1. Диңгез тулкынһыз, күңел кайғыһыз булмай.
Deniz dalgasız olmaz, gönül sevdasız olmaz.
2. Донъя бер алдын күрһәтә, бер — артын күрһәтә.
Felek, kimine kavun yedirir kimine kelek.
3. Донъя киңлегенән ни файза, итек куныстарың бар
булғас?
Dünya bol olmuş neye yarar, rabuç dar olduktan sonra?
4. Донъя куласа, әйләндереп бер баҫа.
Açılan solar, ağlayan güler.
5. Донъя малы донъяла калыр.
Dünya malı dünyada kalır.

Е

1. Егет кешегә етмеш төрлө һөнәр зә әз.
On parmağında on hüner (marifet).
2. Егет майзанда һынала.
Yiğit meydanda belli olur.
3. Егет һүзе бер булыр.
Yiğit sözü, demirin kertigi.
4. Егетте дуһынан таны.
Adam ahbabından bellidir.
5. Елгә еленләп, бозға бызаулаған.
Dipsiz kile, boş ambar.

И

1. Изге урын буш калмай.
Deve deve yerine çöker.
2. Изге эштә ашығыу хәйерле.
Науırlı işte acele ediniz.
3. Изгелек ерзә ятып калмай.
Нак yerde kalmaz.
4. Изгелек иткән изгелек күрер.
İyilik eden iyilik bulur.
5. Изгелек эшлә лә һыуға һал — балык белер,
балык белмәһә — халык белер.
İyilik et denize at, balık bilmezse Halik bilir.

1. Йоко — үлемдең энеһе.
В:Йоко менән үле тиң.
Uyku ölümün (küçük) kardeşidir.
2. Йоко ястык теләмәй.
Sağ (sağlam) baş yastık istemez.
3. Йоклаған йыландың койроғона баһма.
Uyuyan yılanın kuyuğuna basma.
4. Йомарт кул ярлыланмай.
Veren eli herkes öper.
5. Йомартлык үлсәнмәй.
Mürüvvete (cömertliğe) endaze (ölçü) olmaz.

К

1. Кейеменә карап каршыла, акылына карап озат.
Baş dille tartılır.
2. Кем һин тип һорама кешенән — һөйләшеүенән
беленә

Sorma kişinin aslını, sohbətinden bellidir.

3. — Кем ялғансы? — Ишеткәнән һөйләүсе.
Yalancı kim? İşittiğini söyleyen.
4. Кемдең арбаһына ултырһаң, шуның йырын
йырларһың.

İşin yanına varan is, misin yanına varan mis kokar.

М

1. Май сүлмәге тышынан билдәле.
Arslan yatağından (yattığı yerden), bellidir (belli olur).
2. Майға буяп ташлаһаң, эт яламаһ.
Arkaya katsan at yemez, kepeğe katsan it yemez.
3. Малға каза килһә килһен, башка каза килмәһен.
Cana gelecek (kaza, zarar) mala gelsin.
4. Маңлайға язылған алдыңа килә.
Başa yazılan gelir.
5. Маңлайы асык, йөзө ак.
Alını açık, yüzü ak.

О, Ө, Р

1. Озон-озак, яп-ясы һөйлэй.
Lafı (lakırdıyı, sözü) çignemek.
2. Оло байрам, кесе туй (шатланыу).
Düğün bayram etmek.
3. Он һалып куйыртканды, һыу койоп шыйыклаткан.
Un koyup koyultmak, su koyup sıvıtmak.
4. Оһозға кызыккан киммәткә алыр.
Ucuz alan, pahalı alır.
5. Оһтаның сүкешә — мең алтын.
Ustanın çekici bin altın.

С

1. Сабый атларға йығыла — йығыла өйрәнә.
Çocuk düşe kalka büyür.
2. Сабыр иткән — моразына еткән.
Sabreden derviş, muradına ermiş.
3. Сабыр төбө — мең алтын.
Sabrın sonu selamettir.
4. Сабырлык — алтын кәлгә, Кызыулык — башка бәлә.
Ağırlık altın kale, hafiflik başa bela.
5. Сабырлык әсе булһа ла, емеше татлы.
Sabır acıdır, (acı işe de) meyvesi tatlıdır.

Ò

1. Табаны ергә теймәй (шатлығынан).
Ayağı yerden kesilmek.
2. Таз башка — алтын тарак (эшкинмәгәнде
мәртәбәһен күтәрәү).
Kel başa şimşir tarak.
3. Тазалык аксаға һатылмай.
Mal canı kazanmaz, can malı kazanır.
4. Тазалығың — байлығың.
Başın sağlığı, dünya (-nın) varlığı.
5. Тама-тама күл булып.
Damlaya damlaya göl olur.

X

1. Файзаһынан зыяны күп.
Aldığı abdest ürküttüğü kurbağaya değmemek.
2. Фәкирлек гәйеп түгел, ялкаулык гәйеп.
Fakirlik ayıp değil, tembellik ayıp.
3. Фәкирзең икмәге — өмөт.
Umut, fakirin (garibin) ekmeğidir.
4. Хайуан эзенән, кеше һүзенән билдәле.
Hayvan yularından, insan sözünden tutulur.
5. Хан кызында ла гәйеп бар.
Her güzelin bir kusuru (huyu) vardır.

Ш -Ы

1. Шәм төбөнә яктылык төшмәй.
Mum (çıra) dibinde ışık vermez.
2. Шәп йүгергән тиз арий.
Çok koşan çabuk yorulur.
3. Ыскынған балык суртан була.
Kaçan balık büyük olur.
4. Ышанма байлыкка, төшөрһөң тарлыкка.
Güvenme varlığa, düşersin darlığa.
5. Ыштанһыз күткә кайыш бау.
Keçe kerpeneğe gümüş düğmeler.

Э

1. Эйелгән башты кылыс сапмай.
Aman diyene kılıç kalkmaz.
2. Эт ауызын һөйәк каплай.
İt ağzını kemik tutar.
3. Эт ашаған һауыт бысранмай.
Köpek bile yal yediği kaba pislemez.
4. Эт доғаны кабул булһа, күктән һөйәк яуыр ине.
İtin duası kabul olsaydı, gökten kemik yağardı.

Әзгә кәнәғәт итмәһән, күптә күрмәһән.
Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz.

2. Әзен-күбен белмәйзер, май теләйзер тамағым.
Aza çoğa bakmamak.
3. Әзәпһеззән ғибрәт алып, әзәпкә өйрән.
Edebi edepsizden öğren.
4. Әжәл менән күрәсәккә сара юк.
Olacakla öleceğe çare bulunmaz.
5. Әжәлгә каршы әмәл юк.
Ecele (ölüme) çare bulunmaz.

Ю

1. Юғарыға баҫкыстан атлап кына менэлэр.
Merdiven basamak basamak ҫıkılır.
2. «Юк» зураймай, «юклык» зурая.
Yok büyümez, arık büyür.
3. Юктан ғына козағый.
Çöpten çelebi.
4. Юкты юкка бушатма.
Kısır döngü.
5. Юл кешененең юлда булғаны якшы.
Yolcu yolunda gerek.

Ў
Я

1. Ябаға тайзы хурлама, язға сыккас, ат булыр.
Yerdiğin oğlan (küçük) yer tutar.
2. Ябык иттән майлы хурпа сыкмай.
Arık etten yağlı tirit olmaz.
3. егетлек түгел).
Ябык малды һуймайзар (йәғни көсһөззә йәберләү
Arık öküze bıçak olmaz (çalınmaz).
4. Язмыштан узмыш юк.
Akacak kan damarda durmaz.
5. Язмышың маңлайыңда язылған.
Alnında (alnına) yazılmış olmak.